

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนผู้เสียภาษีในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ กำหนดจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาจำนวน 125 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มกราคม 2548) จากบัญชีรายชื่อที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนของสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) รวมถึงขอความร่วมมือจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสารภี ในการแจกแบบสอบถามให้สำนักงานบัญชีขณะมาติดต่อยื่นแบบแสดงรายการในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับมา ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมานั้น มีจำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.80

วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติจากการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน การจัดอันดับความสำคัญของประเภทปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน โดยใช้ Likert Scale และการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) เพื่อแสดงลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชี ความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรและปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจของสำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th)

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) ขึ้นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th) ในจังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการตัดสินใจเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) ขึ้นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร (www.rd.go.th) ของสำนักงานบัญชี ในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขออนุญาตเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชีที่ทำการสำรวจ

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสำนักงานบัญชีที่ทำการสำรวจ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของสำนักงานบัญชี อายุของเจ้าของกิจการ เพศ ระดับการศึกษา จำนวนลูกค้า สถานที่ตั้ง ระยะเวลาดำเนินการ จำนวนพนักงาน รายรับของกิจการ โดยวิเคราะห์และเสนอข้อมูลในรูปแบบของความถี่และอัตราส่วนร้อยละ

จากผลการศึกษา พบว่า สำนักงานบัญชีที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่เป็นสำนักงานบัญชีประเภทบุคคลธรรมดา มีจำนวนถึงร้อยละ 64.66 เจ้าของกิจการมีอายุระหว่าง 41-50 ปี และส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.34 มีการศึกษาอยู่ในระดับปวส./อนุปริญญาและปริญญาตรีมากที่สุดถึงร้อยละ 51.72 โดยส่วนใหญ่มีสถานที่ตั้งสำนักงานอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่มากถึงร้อยละ 81.90 คงมีเพียงร้อยละ 18.10 เท่านั้นที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เปิดดำเนินธุรกิจเป็นเวลา 6-10 ปี รองลงมาคือเปิดดำเนินธุรกิจ 11 – 15 ปี โดยมีจำนวนพนักงานให้บริการตั้งแต่ 0-5 คนมากถึงร้อยละ 65.52 รองลงมา มีจำนวนพนักงานมากกว่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 19.83 และสำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจมีรายรับอยู่ระหว่าง 20,001-50,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.30 รองลงมาคือมีรายรับอยู่ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 21.60

จากการแปรผลและสำรวจ พบว่า สำนักงานบัญชีหลายแห่งมีเจ้าของกิจการเป็นเพศหญิง อาจเป็นไปได้ว่า การจัดทำบัญชี การตรวจสอบบัญชี และกิจกรรมทางด้านบัญชีส่วนใหญ่ต้องอาศัยความละเอียด รอบคอบ อดทน และความพยายามเป็นอย่างมาก ในขณะที่สัญญาสัญญาในเพศ

ชาย มีความใจร้อน ไม่ละเอียดรอบคอบ เท่ากับเพศหญิง จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้อาชีพทางด้านบัญชีภายในสรรพากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงก็เป็นได้ ส่วนช่วงอายุจะเห็นได้ว่าช่วงอายุข้างต้นเป็นช่วงอายุของบุคคลที่ได้ผ่านประสบการณ์ทางวิชาชีพมามากพอสมควร อีกทั้งยังเป็นช่วงอายุที่มีความสามารถปกครองพนักงานและการเจรจาต่อรอง รวมถึงการมีเหตุมีผลที่สมควรในการอธิบายในเรื่องต่างๆ ให้ลูกค้าได้เข้าใจและมีความเชื่อถือ สำหรับระดับการศึกษาซึ่งผลการสำรวจนั้นมีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง นั้นเป็นผลของการออกกฎหมายสำหรับการทำบัญชี การตรวจสอบ การดำเนินการใดๆ อันเกี่ยวกับบัญชี จะต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรี และต้องสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบัญชีโดยตรง จึงเป็นเหตุให้ระดับการศึกษาที่ได้จากการสำรวจค่อนข้างสูง ในส่วนของรายรับของกิจการพบว่า มีบางสำนักงานมีรายรับต่อเดือนสูงมาก ซึ่งเมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของรายรับทั้งหมดแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของสำนักงานที่ทำการสำรวจมีรายรับถึงเดือนละ 118,935.40 บาท ซึ่งเป็นรายรับที่ค่อนข้างสูงมาก แต่อาจสอดคล้องกับจำนวนปีที่เปิดดำเนินการคือค่อนข้างนานพอสมควร มีลูกค้าใช้บริการทำบัญชีค่อนข้างมากก็เป็นได้

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร

จากการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในคุณสมบัติของการเป็นสำนักงานตัวแทนว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมสรรพากรกำหนดหรือไม่ ซึ่งได้แก่ ระบบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประสบการณ์ทางด้านการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีไม่น้อยกว่า 5 ปี การมีลูกค้าที่ใช้บริการไม่น้อยกว่า 50 ราย จำนวนปีที่เคยเสียภาษีเงินได้เมื่อเทียบกับจำนวนปีที่เปิดดำเนินธุรกิจ การถูกประเมินหรือเรียกเก็บภาษีเงินได้เพิ่มเติม รวมถึงจำนวนสินทรัพย์สุทธิและหนี้สินสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2547 โดยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของค่าความถี่ และอัตราส่วนร้อยละ

จากผลการศึกษา พบว่า สำนักงานบัญชีที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นของตนเอง สูงถึงร้อยละ 81.03 และส่วนใหญ่ทราบเป็นอย่างดีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ในเรื่องที่ต้องมีประสบการณ์ทางด้านการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีไม่น้อยกว่า 5 ปี นั้นสำนักงานบัญชีเข้าหลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 77.59 และการมีลูกค้าที่ใช้บริการไม่น้อยกว่า 50 ราย นั้นสำนักงานบัญชีเข้าหลักเกณฑ์คิด

เป็นร้อยละ 50.86 และมีความรู้เรื่องหลักเกณฑ์ดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 66.38 เนื่องจากสำนักงานบัญชีมีลูกค้าทั้งประเภทนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนปีที่เปิดดำเนินงานกับจำนวนปีที่เสียภาษีเงินได้ก็ยังไม่พบพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงภาษี เนื่องจากมีประวัติการเสียภาษีที่ดี มีการเสียภาษีสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับการที่สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ไม่เคยถูกประเมินภาษีเพิ่มเติม แต่เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกันระหว่างจำนวนสินทรัพย์สุทธิกับจำนวนหนี้สินสุทธิแล้ว พบว่าจำนวนสินทรัพย์สุทธิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 793,753.58 บาท และจำนวนหนี้สินสุทธิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 793,753.59 บาท จึงส่งผลให้สำนักงานส่วนใหญ่ไม่มีคุณสมบัติเข้าตามเกณฑ์ในข้อที่ว่าต้องมีสินทรัพย์สุทธิตกกว่าหนี้สินสุทธิในรอบปีสุดท้ายก่อนเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน แต่ทั้งนี้การพิจารณาจะต้องขึ้นอยู่กับการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่สามารถระบุบรรทัดฐานในการพิจารณาไว้ในที่นี้ได้

จากการแปรผลและการสำรวจ พบว่า สำนักงานบัญชีที่ทำการสำรวจมีเข้าใจหลักเกณฑ์ด้านประสบการณ์การทำบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรคิดเป็นร้อยละ 67.24 หากแต่ยังมีคุณสมบัติบางประการที่สำนักงานบัญชีบางแห่งไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เช่น หลักเกณฑ์ที่ว่าสำนักงานบัญชีที่จะขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนนั้น ต้องมีสินทรัพย์สุทธิมากกว่าหนี้สินสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปีสุดท้ายก่อนยื่นคำขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent)

5.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงาน บัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร ซึ่งประกอบด้วย ความสะดวกในการเดินทางมาชำระภาษีเมื่อเทียบกับความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปยื่นแบบแสดงด้วยตนเองเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้บริการยื่นแบบชำระภาษีประเภทต่างๆผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เหตุผลต่าง ๆ ในการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีที่ขอสมัครเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนาม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร ซึ่งได้แก่ การขอความร่วมมือจากกรมสรรพากร ความสะดวกและคล่องตัวในการยื่นแบบแสดงรายการ การไม่เสียเวลาในการเดินทางไปยื่นแบบแสดงรายการด้วยตนเอง การเสียค่าใช้จ่ายที่ถูกลงในการยื่นแบบแสดงรายการทางอินเทอร์เน็ต และการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยภาพรวม ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย การจัดระดับความสำคัญของปัจจัยและการวิเคราะห์ภายใต้แบบจำลองโลจิท (Logit model)

จากการศึกษา พบว่า ในช่องทางการยื่นแบบแสดงรายการ โดยเดินทางมาเองมีความสะดวกมากกว่าถึงร้อยละ 90.52 ในทางตรงกันข้ามกับช่องทางการยื่นแบบแสดงรายการผ่านทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรที่ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นที่ไม่มีความสะดวกในช่องทางนี้ คิดเป็นร้อยละ 54.31 เมื่อวิเคราะห์ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการยื่นแบบแสดงรายการ พบว่า ในการเดินทางมายื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเองนั้นส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 1 – 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.93 รองลงมาคือมากกว่า 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.28 ในขณะที่การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านเว็บไซต์ของกรมสรรพากร ส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 44.83 รองลงมาได้แก่ช่วงค่าใช้จ่ายประมาณ 1 – 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.52 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบในค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 ช่องทางแล้วพบว่า ในการเดินทางมายื่นแบบแสดงรายการเองมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการยื่นแบบแสดงรายการผ่านทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรจำนวน 2,084.66 บาท ส่วนระยะทางในการเดินทางเพื่อไปยื่นแบบแสดงรายการ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขานั้น สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่จะอยู่ห่างจากสถานที่ที่จะไปยื่นแบบแสดงรายการเป็นระยะทาง 0 – 3 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 67.24 รองลงมาคืออยู่ห่างจากสถานที่ที่จะไปยื่นแบบแสดงรายการเป็นระยะทาง 4 – 6 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 20.69 และเมื่อจัดอันดับความนิยมในประเภทของภาษีที่มีการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร พบว่า ประเภทภาษีที่นิยมยื่นแบบแสดงรายการทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากรมากที่สุดถึงร้อยละ 88.79 คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รองลงมาคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม มีการยื่นแบบแสดงรายการ คิดเป็นร้อยละ 43.10 และแบบแสดงรายการที่ยื่นเป็นอันดับที่สามคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล คิดเป็นร้อยละ 39.66 ส่วนภาษีอากรแสตมป์และภาษีธุรกิจเฉพาะ นั้นไม่นิยมยื่นแบบแสดงรายการทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร คิดเป็นร้อยละ 93.10 และ 89.93 ตามลำดับ จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าด้วยกิจกรรมทางการบัญชีของสำนักงานบัญชีนั้นจำเป็นต้องเดินทางและติดต่อกับสรรพากรพื้นที่สาขาอยู่แล้ว ดังนั้นการเดินทางไปเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีจึงอาจไม่เป็นภาระสำหรับสำนักงานบัญชี แต่ในทางกลับกันการที่สำนักงานบัญชีต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตอาจจำเป็นต้องติดตั้งระบบ เซิร์ฟเวอร์ และชำระค่าภาษีด้วยบัตรเครดิตทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นการสร้างภาระให้กับสำนักงานบัญชีก็เป็นได้

และจากการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสมการ (model) โดยการเปรียบเทียบค่าจริงของการตัดสินใจขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน หรือไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน กับค่าพยากรณ์โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) พบว่า มีความน่าเชื่อถือในสมการ (model) จากการใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) ที่ร้อยละ 91.90 และจากการทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษี ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร โดยนำตัวแปรสำคัญทั้งหมดเข้าไปในสมการ เพื่อทำการทดสอบหาตัวแปรที่มีนัยสำคัญกับสมการภายใต้ค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 พบว่า ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคือ ตัวแปรค่าคงที่ (Constant) ระดับการศึกษา (X_5) จำนวนพนักงานที่ให้บริการ (X_6) รายรับของกิจการ (X_7) และความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร (X_{11})

เมื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสมการ โดยการเปรียบเทียบค่าจริงจากการสำรวจการตัดสินใจในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน หรือไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน กับค่าพยากรณ์โดยใช้แบบจำลองโลจิท เพื่อหาความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นในการใช้แบบจำลอง จากค่าจริงของการสำรวจพบว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ตัดสินใจไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน มีจำนวน 80 ราย และตัดสินใจขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน มีจำนวน 31 ราย และไม่เลือกที่จะตัดสินใจว่าจะขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน หรือไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน อีกจำนวน 5 ราย เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าจากการพยากรณ์โดยแบบจำลองแล้ว พบว่า สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ตัดสินใจไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน จำนวน 77 ราย และขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน จำนวน 25 ราย มีความน่าเชื่อถือในสมการ จากการใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) ที่ร้อยละ 91.90 และมีความคลาดเคลื่อนของการคำนวณอยู่ที่ร้อยละ 8.10

เมื่อนำตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในนามผู้มีหน้าที่เสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของกรมสรรพากร มาหาค่า Marginal effect จากกลุ่มตัวอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา (X_5) , จำนวนพนักงานที่ให้บริการ (X_6) , รายรับของกิจการ (X_7) และ ความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ของกรมสรรพากร (X_{11}) จากการคำนวณสมการโลจิท พบว่า Log likelihood function เท่ากับ -39.65238 ค่า Restricted log likelihood เท่ากับ -67.33750 ค่า Chi squared เท่ากับ 55.37024 ค่า McFadden R^2 เท่ากับ 0.45926 ซึ่งค่าที่ได้ขึ้นอยู่กับช่วง 0.2 – 0.7 เป็นช่วงที่เหมาะสมกับแบบจำลองโลจิท แสดงว่าสมการที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ (Songka, S.T., et. al, 1989) และค่าความถูกต้องจากการทำนายเท่ากับ 87.93 % ซึ่ง

สามารถอธิบายตัวแปรแต่ละตัวที่มีผลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนได้ดังนี้

ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการ (X_5) จากการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีค่า Marginal effect เท่ากับ - 0.2167 นั่นคือ ถ้าเจ้าของสำนักงานบัญชีจบการศึกษาระดับประโยควิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา และระดับปริญญาตรี มีโอกาสที่จะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) น้อยกว่าเจ้าของสำนักงานบัญชีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี 21.67 %

จำนวนพนักงานที่ให้บริการ (X_6) จากการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยด้านจำนวนพนักงานที่ให้บริการ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมีค่า Marginal effect เท่ากับ 0.0251 นั่นคือ ถ้าสำนักงานบัญชีมีจำนวนพนักงานที่ให้บริการเพิ่มขึ้น 1 คนแล้ว โอกาสที่สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) เพิ่มขึ้น 2.51 %

รายรับของสำนักงานบัญชี (X_7) จากการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยด้านรายรับของสำนักงานบัญชีต่อเดือน มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ โดยมีค่า Marginal effect เท่ากับ - 0.0000007 นั่นคือ ถ้าสำนักงานบัญชีมีรายรับต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 บาทแล้ว โอกาสที่สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) ลดลง 0.000007 %

ความสะดวกในการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต (X_{11}) จากการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยด้านความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมีค่า Marginal effect เท่ากับ 0.2983 นั่นคือ ถ้าสำนักงานบัญชีมีความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต มากกว่าการเดินทางไปยื่นแบบด้วยตนเอง แล้ว โอกาสที่สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน(Tax Agent) เพิ่มขึ้น 29.83 %

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน

เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ซึ่งได้แบ่งสาเหตุออกหลายประการ เช่น สาเหตุจากความไว้วางใจของลูกค้าที่มีต่อฐานะทางการเงินของสำนักงานบัญชี การจัดอันดับสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้สำนักงานบัญชีที่เข้าหลักเกณฑ์การเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ตัดสินใจไม่ขอสมัครเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) รวมถึงสาเหตุจากความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร วิเคราะห์และนำเสนอใน

รูปแบบของค่าความถี่ อัตราส่วนร้อยละ และการจัดอันดับสาเหตุที่ทำให้สำนักงานบัญชีที่มีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ตัดสินใจไม่ขอสมัครเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent)

จากการศึกษา พบว่า สำนักงานส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นว่าฐานะทางการเงินของสำนักงานบัญชีที่มีอิทธิพลต่อการไว้วางใจของลูกค้า และมีความเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกรมสรรพากร แสดงให้เห็นว่า ความไว้วางใจต่อฐานะการเงินและความน่าเชื่อถือในระบบเครือข่ายของกรมสรรพากรไม่น่าจะใช้สาเหตุของการตัดสินใจเข้าเป็นสำนักงานตัวแทนหรือไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานตัวแทน (Tax Agent) และเมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุผลที่ทำให้สำนักงานบัญชีตัดสินใจขอสมัครเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) พบว่า เหตุผลเรื่องมีความสะดวกและคล่องตัวกว่า, การไม่เสียเวลาในการเดินทางไปยื่นแบบ, การเห็นว่าเสียค่าใช้จ่ายถูกลงในการยื่นแบบแสดงรายการทางอินเทอร์เน็ต และการประหยัดค่าใช้จ่ายในภาพรวม มีระดับความสำคัญของปัจจัยอยู่ในระดับมาก ส่วนเหตุผลที่สรรพากรขอความร่วมมือ มีระดับความสำคัญของปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาที่ทำให้สำนักงานบัญชีตัดสินใจไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) พบว่า ปัญหาเรื่องกลัวการต้องออกเงินชำระภาษีให้กับลูกค้าก่อน, ปัญหาด้านการโอนเงินของลูกค้าซึ่งจะต้องให้เข้าก่อนวันที่ 15 ของเดือน แต่ลูกค้าจะเอาเงินเข้าให้ในวันที่ 15 ของเดือน ซึ่งทางสำนักงานตัวแทนต้องสำรองเงินให้ก่อน ปัญหาที่เสียค่าธรรมเนียมในการโอนเงินเมื่อมีภาษีที่ต้องชำระ และปัญหาเรื่องการไม่มีข้อดีที่สำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) จะได้รับการรับรองจากกรมสรรพากร ที่จะให้ความสะดวกและความสบายได้เลย มีระดับความสำคัญของปัจจัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านเอกสารของลูกค้าที่อาจล่าช้าทำให้มีปัญหาในการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี เพราะต้องมีการโอนเงินก่อนวันที่ 15 นั้น ปัญหาอันเกิดจากหากเกิดความผิดพลาดขึ้นลูกค้าอาจโทษว่าเป็นความผิดของสำนักงานตัวแทน หากลูกค้าไม่เข้าใจ และปัญหาอันเกิดจากความพร้อมของสำนักงานบัญชีเองมีระดับความสำคัญของปัจจัยอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ปัญหาที่กลัวสรรพากรจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่แท้จริงของสำนักงานและปัญหาที่กลัวการตรวจสอบโดยสรรพากรนั้น ส่วนใหญ่คิดเห็นว่าจะไม่มีความสำคัญเลย

จะเห็นว่า ในปัญหาที่อาจเกี่ยวข้องกับสรรพากรและข้อเท็จจริงที่อาจบิดเบือนของสำนักงานบัญชี มีประเด็นในเรื่องการลงความคิดเห็นที่อาจจะค่อนข้างผิดพลาด เช่น ปัญหาที่กลัวสรรพากรรู้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่แท้จริงของสำนักงานบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีความสำคัญเลย เสมือนต้องการจะตอบว่าไม่มีข้อมูลรายได้ใดเป็นข้อมูลที่บิดเบือนจึงไม่จำเป็นต้องกลัวสรรพากรรู้ หรือกลัวสรรพากรตรวจสอบในส่วนอื่น ๆ เนื่องจากทุกส่วนที่แจ้งไปเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องทั้งหมดแล้ว แต่หากข้อสังเกตนี้ไม่ถูกต้องนั้นย่อมหมายถึง ปัจจัยปัญหาเรื่องกลัวสรรพากรรู้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่แท้จริงและปัจจัยปัญหาเรื่องกลัวการตรวจสอบจากสรรพากร ต้องมี

ความสำคัญกับการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน หรือไม่ขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ของสำนักงานบัญชีอย่างแน่นอน

ในส่วนของปัญหาเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของสำนักงานบัญชีที่มีต่อการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนสรุปได้ดังนี้

1. ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเอกสาร ขั้นตอนและเงื่อนไขในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนว่ามีความยุ่งยากและมากเกินไป ซึ่งทำให้สำนักงานบัญชีลำบากในการปรับปรุงเพื่อให้เข้าตามหลักเกณฑ์ที่กรมสรรพากรกำหนด เรื่องระบบ Online ของกรมสรรพากรก็ยังมีปัญหาในบางครั้ง โดยเฉพาะวันสุดท้ายของการยื่นแบบแสดงรายการภาษี ทั้งภาษีหัก ณ ที่จ่าย และภาษีมูลค่าเพิ่มระบบมักจะล้มเหลว ทำให้เกิดปัญหาต่อการยื่นแบบแสดงรายการ และไม่สะดวกต่อการโอนเงิน นอกจากระบบ Online ของกรมสรรพากรมีปัญหาแล้วระบบอินเทอร์เน็ตของสำนักงานบัญชีที่ใช้ก็ช้ามาก บางครั้งเข้าไม่ได้เลย ต้องซื้อระบบความเร็ว DSC ซึ่งในพื้นที่ยังไม่มียังไม่มีระบบความเร็วให้ใช้สำหรับ TOT และ TT&T ก็ไม่มีคู่สาย

2. ในเรื่องที่เกี่ยวข้องลูกค้าของสำนักงานบัญชีทางสำนักงานบัญชีมีปัญหาว่าจำนวนเงินภาษีที่ลูกค้าต้องชำระในแต่ละครั้งนั้นมีมากกว่าค่าบริการที่ทางสำนักงานบัญชีจะได้รับจึงไม่คุ้มที่จะชำระภาษีให้ลูกค้าก่อน เพราะบางครั้งลูกค้าขาดสภาพคล่อง ทำให้ลำบากใจและต้องคอยเช็คกับลูกค้าตลอดเพื่อยื่นภาษีเพิ่มเติมหรือยื่นล่าช้า สำนักงานบัญชีก็เสียภาพพจน์ จึงเสนอว่าอยากให้ลูกค้าของสำนักงานบัญชี (ผู้ประกอบการ) มีส่วนรับผิดชอบโดยให้ตัดเงินในบัญชีของลูกค้าโดยตรงเพื่อชำระภาษีน่าจะเป็นการดีสำหรับทุกฝ่าย ตลอดจนมีความต้องการให้ทางกรมสรรพากรให้ความรู้ความเข้าใจในระบบต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกและให้ประโยชน์ที่ดีแก่สำนักงานบัญชี และผู้ประกอบการ เพื่อที่สำนักงานบัญชีจะได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการเป็นตัวแทนผู้เสียภาษีในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยมีข้อเสนอแนะในส่วนของกรมสรรพากร และผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปพัฒนาระบบการขอเข้าเป็นตัวแทนผู้เสียภาษีของสำนักงานบัญชี ดังนี้

1) เพื่อเพิ่มจำนวนสำนักงานบัญชีในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน ควรมีการสนับสนุนให้เจ้าของสำนักงานบัญชีตัวแทนมีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี โดยการให้ถือเป็นรายจ่ายได้สำหรับค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายเพื่อการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีหรือให้หัก

ค่าใช้จ่ายได้สูงขึ้นสำหรับค่าจ้างพนักงานบัญชีที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีโดยหักได้ 1.5 เท่า หรือ 2 เท่า (เหมือนกับกรณีจ้างคนพิการ) เนื่องจากการศึกษาพบว่า ถ้าเจ้าของสำนักงานบัญชีจบ การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือต่ำกว่าจะมีการตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนลดลงถึงร้อยละ 21.67 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามยังเสนอแนะให้กรมสรรพากรให้ความรู้ความเข้าใจใน ระบบต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกและให้ประโยชน์ที่ดีแก่สำนักงานบัญชี

2) จากการวิเคราะห์พบว่าถ้าสำนักงานบัญชีมีจำนวนพนักงานเพิ่มขึ้นแล้ว โอกาสที่ สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.51 นั้นแสดงว่าการขอ เป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนสร้างความยุ่งยาก หรือสร้างความไม่สะดวกให้กับสำนักงานบัญชี กรมสรรพากรควรเพิ่มค่าใช้จ่ายในส่วนของการจ้างแรงงานให้กับสำนักงานบัญชีโดย ให้หักเพิ่มได้ อีก 1.5 เท่า

3) จากการวิเคราะห์พบว่า ถ้าสำนักงานบัญชีมีรายรับต่อเดือนเพิ่มขึ้นแล้วโอกาสที่ สำนักงานบัญชีจะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนลดลง อาจเนื่องมาจากการเข้าเป็น สำนักงานบัญชีตัวแทน ทำให้เพิ่มปริมาณงาน เพราะการที่สำนักงานบัญชีมีรายได้มากหมายถึงว่า สำนักงานบัญชีมีลูกค้าเพิ่มขึ้น การเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนให้กรมสรรพากรนั้นเป็นการเพิ่มงาน ให้แก่สำนักงานบัญชี ทั้งที่มีงานประจำมากอยู่แล้วก็เป็นได้แสดงว่าการเป็นตัวแทนมีวิธีและ ขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยากซับซ้อน อีกทั้งระบบอินเทอร์เน็ตช้า กรมฯ ต้องปรับปรุงการทำงานของ สำนักงานบัญชีตัวแทนให้สั้น กระชับและรวดเร็ว ตัวอย่างเช่นการทำโปรแกรมการยื่นแบบแสดง รายการให้สามารถเชื่อมโยงกับรายงานบัญชี ที่สำนักงานบัญชีทำไว้ให้กับลูกค้า โดยสามารถ online ข้อมูลในการยื่นแบบ ได้เลยอีกทั้งระบบอินเทอร์เน็ตช้า กรมสรรพากรต้องปรับปรุงการ ทำงานของสำนักงานบัญชีตัวแทนให้สั้น กระชับและรวดเร็ว ตัวอย่างเช่นการทำโปรแกรมการยื่น แบบแสดงรายการให้สามารถเชื่อมโยงกับรายงานบัญชี ที่สำนักงานบัญชีทำไว้ให้กับลูกค้า โดย สามารถ online ข้อมูลในการยื่นแบบได้เลยโดยไม่ต้องทำการบันทึกข้อมูลใหม่ ซึ่งทำให้เป็นการลด งานให้กับสำนักงานบัญชีได้

4) กรณีที่สำนักงานบัญชีจะขอสมัครเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนนั้น ต้องมีความสะดวก ในการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ระบบการเชื่อมต่อข้อมูลของกรมสรรพากรต้องไม่เกิดความ ล่าช้า เช่น ต้องมีการขยายช่องสัญญาณของระบบเครือข่าย หรือมีการสร้างแรงจูงใจให้กับสำนักงานบัญชี โดยการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการโอนเงินชำระค่าภาษี เพราะผลการวิจัยพบว่าถ้าสำนักงานบัญชี ได้รับความสะดวกในการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต โอกาสที่จะตัดสินใจขอเป็นสำนักงานบัญชี ตัวแทน เพิ่มขึ้น อีกร้อยละ 29.83

และนอกจากข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาดังกล่าวเบื้องต้นแล้ว ผู้ศึกษายังมีความเห็นว่ากรมสรรพากรควรที่จะ

1. ทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อขยายฐานสำนักงานบัญชีที่ต้องการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) เนื่องจากการสำรวจพบว่า สำนักงานบัญชีจำนวนไม่น้อยไม่ทราบหรือทราบแบบไม่ละเอียดและมีความเข้าใจผิดอยู่บ้าง ในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) โดยทำการประชาสัมพันธ์ทางสื่อในเชิงรุก มีการเจาะถึงสำนักงานบัญชีโดยตรงโดยการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลในแบบเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการอธิบาย รวมถึงจำเป็นต้องพัฒนาข้อมูลในเว็บไซต์ให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยสำนักงานบัญชีไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการหรือขอใช้บริการด้วยตนเอง หากสามารถทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเช่นนี้ได้ คาดว่าน่าจะมีสำนักงานบัญชีที่สนใจศึกษาเพื่อขอสมัครเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) มากขึ้น

2. นอกจากจะทำประชาสัมพันธ์กับสำนักงานบัญชีแล้ว ยังควรทำการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงผู้ประกอบการที่เป็นลูกค้าของสำนักงานบัญชีทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาโดยตรง เพื่อให้เข้าใจถึงข้อดีในการที่จะทำบัญชีกับสำนักงานบัญชีที่เป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) จะเป็นอีกแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้สำนักงานบัญชีสนใจที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต เหมือนกับประเทศต่าง ๆ ในอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

3. ควรมีการยืดหยุ่นหลักเกณฑ์การขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) มากขึ้น เช่นเรื่องของหลักเกณฑ์ที่ว่าสำนักงานบัญชีต้องมีทรัพย์สินสุทธิมากกว่าหนี้สินสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปีสุดท้ายก่อนยื่นคำขอเป็นสำนักงานตัวแทน เพราะจากการวิเคราะห์พบว่า ร้อยละของสินทรัพย์สุทธิมีอัตราใกล้เคียงกับร้อยละของหนี้สินสุทธิในทุก ๆ ช่วงที่กำหนด เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบพบว่า จำนวนสินทรัพย์สุทธิมีค่าเท่ากับ 793,753.58 บาท และจำนวนหนี้สินสุทธิมีค่าเท่ากับ 793,753.59 บาท เท่ากับว่ามีสำนักงานบัญชีจำนวนมากที่ไม่สามารถผ่านหลักเกณฑ์ข้อนี้ได้

4. ผลการศึกษานี้เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้น เนื่องจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ปัจจัยแนวความคิดของผู้กรอกแบบสอบถาม และนโยบายของผู้นำนรัฐบาลในแต่ละยุคแตกต่างกันออกไป ดังนั้นก่อนที่ผู้สนใจจะทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการขอเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทน (Tax Agent) ผู้เสาะหาในครั้งต่อไป ควรทำการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วนและปรับปรุงให้เหมาะสมกับช่วงเวลานั้นๆ เสียก่อน เพื่อผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้องและแม่นยำ

และจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสำนักงานบัญชีในการเป็นตัวแทนผู้เสียภาษีในจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ทำให้ทราบข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน ซึ่งอาจมีผลต่อการแปรผลงานวิจัย ดังจะมีรายละเอียดดังนี้

- ทางด้านข้อมูล เนื่องจากการเก็บข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนในการศึกษาเท่านั้น อาจมีสำนักงานบัญชีที่มีได้แจ้งข้อมูลการเป็นสำนักงานบัญชีที่เป็นบุคคลธรรมดาไว้กับสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่อีกจำนวนมาก ซึ่งทำให้มีการกระจายข้อมูลไม่ดีเท่าที่ควร
- ทางด้านการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการนำแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์และฝากกับเจ้าหน้าที่ของสรรพากร เพื่อส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยตรงนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนจึงทำให้ข้อมูลขาดความสมบูรณ์
- เกิดความลำเอียงในการกรอกแบบสอบถาม ทำให้ไม่ได้ทราบข้อมูลที่แท้จริง เพราะผู้กรอกแบบสอบถามอาจปิดบังความจริง เพื่อรักษาภาพพจน์ของตนเองเกรงว่าจะได้รับผลกระทบสืบเนื่องในอนาคตก็เป็นได้ จึงอาจทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเบี่ยงเบนไปจากข้อเท็จจริง
- และการทำแบบสอบถามในครั้งต่อไปนั้น ควรทำแบบสองทาง คือทั้งด้านของสำนักงานบัญชี และด้านลูกค้า (ผู้ประกอบการ) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการขอเข้าเป็นสำนักงานบัญชีตัวแทนของสำนักงานบัญชีได้